

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
št. 2.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3.—
pololetna . . . „ 1.50
četrtletna . . . „ 0.75
Posam. št. „ 0.10

Štev. 48. V LJUBLJANI, dne 30. oktobra 1908. Leto III.

Pravica in štrajk.

Za vsakim štrajkom hodi kot črna senca vse polje sodnih razprav. Tako je bilo tudi z našim zadnjim štrajkom v Vevčah in na Sorškem polju. Tega ne smemo prezirati. Delavcem in delavkam ne more biti vseeno, da jih vlačijo po sodiščih, in imajo z njimi sitne preskave. V tem oziru je treba zahtevati, da se postave temeljito izpremenijo.

1. Na vsa usta je treba povedati javnosti, da štrajkujoči delavec ni zločinec. Naše postave ne prepovedujejo štrajka in gosposka nima pravice sumiti že naprej, da delavec ne dela prav in stopati na stran podjetnikom. Delavec, ki štrajka, po naših postavah ni nič drugega, nego prodajavec, ki pravi kopcju: »Po ti ceni ti ne morem več prodajati svojega blaga. Če ga hočeš imeti, se moraš ozirati na moje zahteve.« Kakor postava ne more braniti, da ne bi Ipavka, ki prodaja grozdje, tistemu, kateri ji ne da toliko, kolikor zahteva, grozdja ne prodala, tako tudi delavcu ne more braniti, ki hoče za svoje blago — za delo — svojo ceno. In kar se

sme, to mora gosposka braniti. Delavci, ki štrajkajo, izvršujejo svojo pravico. Državna oblast torej ne sme ničesar storiti, kar bi jim moglo ovirati izvrševanje te pravice. Če to fabrikantom ni všeč, ne sme to nič brigati državo; saj je še mnogo, mnogo več reči, ki delavcem niso všeč.

2. Največkrat pridejo pri štrajku navzkriž delavci, ki štrajkajo, s tistimi, kateri iz kakršnikoli vzrokov nočejo štrajkati. Čudno je, da se državna oblast zastavi vedno za druge, dasi imajo oboji enako pravico. Če se hoče braniti tistega, kateri tišči v delo kljub štrajku, se mora braniti tudi tisti, kateri zvezan s svojimi tovariši in tovarišicami drži, kar so sklenili. Pravico delati ima nač vsakdo; ravnotako pa ima tudi vsakdo pravico združevati se s svojimi stanovskimi tovariši in se držati zveze in njenih sklepov. Sila je prepovedana po kazenskem zakonu; če koga nabijem, ali mu naredim kaj škode, me seveda prime državni pravdnik. To popolnoma zadostuje tudi ob štrajku. Kar sme kdo, ne da bi ga vlekl pred sodišče, kadar ni štrajka, sme tudi ob štrajku. Agitirati za svojo reč sme pa po naših postavah vsak, če reč sama ni prepovedana. Goto vo smem vabiti ljudi, naj pristopijo v kako društvo; brez kazni sem, če tudi brez nasilstva pritiskem nanje ob agitaciji, da jih spravim, kamor želim. Brez dvojbe smem reči: »Če ne greš z menoj, se ognem tvoje hiše, ne pridem več k tebi v gostilno, ne kupim nič več pri tebi, ne ob čujem več s teboj — in temu enako. Zato to smejo na vsak način delavci tudi ob štrajku tako delati, da pregovore tovariše, ki jim delajo škodo. Brez ovire smejo paziti, kdo hoče na delo in smejo z dovoljenimi pripomočki agitirati pri njem, naj drži z njimi, in naj ne kazi boja. Smejo tudi zažugati, da n. pr. z njim ne bodo več skupaj delali, da ga bodo imeli za sovražnika delavskih koristi . . .

Na Angleškem so l. 1906 sklenili postavo, ki to naravnost dovoljuje. Delavskih zastopnikov je razmerno v zbornici mnogo manj, nego je pri nas soc. demokratov v dunajskem državnem zboru, in vendar so to dosegli. Tam se pa ne love za svobodomiselnost in ne prežvekujejo liberalne mrve, marveč se res potegujejo samo za delavske koristi. Pri nas se jim pa gre le za stranko, ne pa za delavce; zato pa prepuščajo vso skrb za dobre postave krščanskim socialcem. Delajmo na to, da se načela, ki smo jih danes povedali, tudi v naši državi uveljavijo. Bodimo pa že naprej na jasnem da od socialnih demokratov kaj takega ne bomo pričakali.

Z lastnimi močmi.

Abstinent

vabi na shod, ki bo dne 5. ob 6. uri zvečer v prostorih S. K. S. Z. Govori prelat kanonik Andrej Kalan.

»S. K. S. Z.«

V »Slovenski krščansko-socialni zvezi« se prične prihodnji teden pouk v raznih strokah. V ponedeljek ob 8. uri bo poučeval g. dr. Mih. Opeka laščino. — V torek je ob pol 8. uri zvečer dramatična šola. Poučeval bo g. Urbančič, ki je slovenskemu gledališkemu občinstvu še v najboljšem spominu. Naj pridejo prihodnji torek tudi vsi oni, ki so se lani oglasili za ta pouk. — V soboto: ob 8. uri zvečer pevška vaja mešanega zbora S. K. S. Z. Poučuje g. katehet Čadež. Ob 8. uri zvečer pouk v stenografiji. I. tečaj. Poučuje g. urednik Klemenčič. — V četrtek: ob 8. uri zvečer diskuzijski večer o socializmu. Diskuzijske večere vodi g. prof. E. Jarc. Ob 8. uri pouk v stenografiji. II. tečaj. Poučuje g. urednik Klemenčič. — V petek: ob 8.

Dogodek.

Spisal A. P. Čehov. Poslovenil Ivo Česnik.

Jutro. Skozi ledene rože, pokrivačice šipe pri oknih, prodira v otročjo sobo žarki solnčni svit. Vanja, deček šestih let, ostrizen, z nosom, podobnim gumbu, in njegova sestra Nina, štirlletna, kodrava, okrogla, za svoja leta majhna deklica, se zbudita in gledata čez mrežice pri posteljah srdito drug drugega.

»O-o-o! sramota!« zakliče dojka. Dobri ljudje so že spili čaj, a vidva niti očes ne odpreta.

Solnčni žarki se veselo igrajo na preprogah, na stenah, na robu dojkine obleke, kakor bi ju hoteli povabiti, da se poigrata z njimi, a otroka jih ne zapazita. Zbudila sta se slabe volje. Nina se napilne, naredi kisló lice in začne klicati:

»Čaja, dojka, ča-aja!«

Vanja nagubanči čelo in misli: Čemu bi se jezil, zakaj bi mrmral? Že je poškilil z očmi in odprl usta, v istem trenutku zadoni iz sprejemnice mamin glas:

»Ne pozabite dati mački mleka, zdaj ima mlade!«

Vanja in Nina se začudita in neodločno pogledata drug drugega, potem oba naenkrat vz-

klikneta, skočita s postelj, napolnita zrak s pretresljivim klicem in bežita bosa, v samih srajcah v kuhinjo.

»Mačka je storila!« vpijeta, »mačka je storila!«

V kuhinji stoji pod klopio nevelik zaboj, ravno oni, v katerem nosi Štefan premog, kadar neti v peč. Iz zaboja kuka mačka. Njen siv gobček izraža skrajno utrujenost, zelene oči z ozkimi, črnimi punčicami gledajo temno, sentimentalno. Po gobcu uvidiš, da do popolnosti njene sreče nedostaja samo v zaboju »njega«, očeta njenih otrok, ki se mu je udala tako brez obljube! Hoče zamijavkati, široko odpre usta, a iz grla ji pride samo hripavo sopenje. Slišiš cvilenje mačic.

Otroka počeneta pred zabojem in se ne ganeta, prita'ivši dihanje gledata mačko. Začudena sta, presenečena in ne slišita, kako mrmra za njima dojka. V njunih očeh se sveti sama iskrena radost.

Pri vzgoji in življenju otrok igrajo domače živali komaj vidno, a nedvomno blagodejno ulogo. Kdo izmed nas ne pomni silnih, a velikodušnih psov, priliznenih psičkov, ptic, ki so poginile v ujetništvu, topoumnih, a napuhnjenih puranov, krotkih stark-mačk, ki so nam oprostile, ko smo ji mi z zabave stopali na repe in

jim prizadevali mučno bol? Meni se celo večsilih zdi, da trpljenje, vernost, odpuščanje in iskrenost, kakoršna je lastna našim domačim živalim, deluje dokaj silneje in odločneje na otroki um, kakor dolgi opomin suhega in bednega Karla Karloviča, *) ali pa temne razlage guvernante, prizadevajoče si dokazati otrokom, da voda sestoji iz kisika in vodika.

»Kako so majhne!« pravi Nina, gleda debelo in se veselo smehlja. »Podobne so miškam!«

»Ena, dve, tri,« šteje Vanja. »Tri mačice. Torej moja je ena, tvoja ena in še kogarsibodi ena.«

»Murrmm, murrmm.« mijavka roditeljica, polna zanimanja. »Murrmm.«

Nagledavši se mačic, jih otroka pobereta iz zaboja in začneta stiskati po rokah, potem jih položita, ne zadovoljivši se s tem, v srajco in stečeta v sobo.

»Mama, mačka je storila!« kričita.

Mati sedi v sprejemni sobi z nekim neznanim gospodom. Ugrši otroka, neumita, neoblečena in s privzdignjenima srajčkama, pride v zadrego in gleda strogo.

*) Nemški domači učitelj.

uri zvečer pouk v knjigovodstvu. Poučuje g. Ivan Podlesnik. — V soboto: ob 8. uri zvečer pouk v angleščini. Poučuje g. dr. L. Lenart. Ob 9. uri zvečer pouk v ruščini. Poučuje g. dr. L. Lenart. Oglasila k tem tečajem sprejema društveni tajnik jutri, v četrtek, prihodnji petek in soboto od 7. do pol 9. ure v društvenih prostorih. (Hiša stavbinske družbe »Union«, Frančiškanske ulice.) V ženskem oddelku se vrši pouk v likanju in šivanju. Oglasila sprejema gospa Manifreda. Opozarjamo, da je društvena čitalnica odprta vsak dan od polu 7. do 9. ure zvečer, društvena knjižnica pa vsak torek in četrtek od 7. do 8. ure zvečer.

Diskuzijski večeri v Ljubljani.

S. K. S. Z. uvede trajne diskuzijske večere, ki se bodo vršili vsak četrtek ob 8. uri zvečer v dvorani S. K. S. Z. Dandanes mora biti vsaka naša somišljenica, vsak naš somišljenik, dobro podkovan osobito o stvareh, ki nam jih tako čisto predbacivajo naši nasprotniki, liberalci in še rajši socialni demokrati, ki imajo še veliko daljše gobce, kakor podrepniki svobodomiselnih gospode. Da bodo znali naši somišljeniki hitro in krepko odgovarjati našim prijateljem, se izurijo v diskuzijskih večerih. Diskuzijske večere bo vodil profesor Evgen Jarc. Ljubljansko in okoličansko delavstvo, delavke in delavce, prav uljudno vabimo in jim priporočamo, naj se v najobilnejšem številu udeležijo diskuzijskih večerov. Gotovo ne bo nobenemu žal, ki se jih udeleži.

Avstrijskim krščanskim strokovnim društvom!

Novembra meseca se je pri konferenci avstrijskih krščanskih strokovnih društev sklenilo, da se skliče I. kongres strokovnih društev že leta 1908. V sled ogromnega dela, na korist splošni organizaciji, se je moral kongres preložiti za nedoločen čas. Pač pa je zdaj strokovni komisiji mogoče, da skliče I. kongres avstrijskih krščanskih strokovnih društev dne 1. do 3. januarja 1909.

Kljub neugodnim razmeram so naša strokovna društva napredovala korak za korakom. Mladi organizaciji niso mogli škodovati niti združeni podjetnik, niti nečuvno nasilstvo od strani takozvanih »svobodnih« organizacij. — Naša strokovna organizacija pa se mora še bolj utrditi, tako da se bo vsak poizkus nasprotnikov, da razdvoje naša društva in jim povsod škodujejo, temeljito ponesrečil. Marsikaj se mora pri naši organizaciji izpopolniti in izpeljati na pravi tir. Potem šele naj se naše gibanje združi s trdo vezjo v mogočno organizacijo.

Delavci! Delavke! Iz teh vrstic ste izpoznali, kako nujno je potrebno in kako velika je važnost tega zborovanja. Zato se nadeja komisija izdatne pomoči od vsakega posameznika in vabi organizacije, da se mnogobrojno udeležijo kongresa po odposlancih.

Vsako društvo naj pošlje za vsakih pričtetih 1000 članov vsaj enega odposlanca. Naslov in ime odposlanca naj se naznani vsaj do 15. decembra t. l. Odposlanci morajo biti edino le organizirani člani.

Nasveti se morajo doposlati najdalje do 1. decembra t. l. Take nasvete morejo dati edi-

»Spustita srajčke, ali vaju ni sram!« jima reče. »Pojdita od tukaj, to vaju kaznujem!«

Otroka ne pazita niti na materino grožnjo niti na prisotnost tujega človeka. Mačice položita na preprogo in začneta kričati z oglušljivim glasom. Okolo njiju hodi roditeljica in proseče mijavka. Ko kmalu nato spravijo otroka v otročjo sobo, ju oblečejo, pomolijo z njima in napojijo s čajem, sta polna strastnega hrepenenja, da bi se otrsela skoro teh prozaičnih dolžnosti in zopet stekla v kuhinjo.

Navadna opravila in igre pridejo popolnoma nazadnje na vrsto.

Mačice s svojim pojavom na svet zatemne vse in se odlikujejo kot živa novost in vznemirjenje dneva. Ako bi Vanji in Nini ponudili za katero mačico pud konfekt, ali tisoč grivenikov, bi ona odbila tako menjavo brez najmanjšega pomisleka. Neposredno do obeda ne pazita na jezo in ugovore dojke in kuharice, opravek imata v kuhinji okolo zaboja in se zabavata z mačicami. Njiju lica so resna, osredotočena in izražajo skrb. Njiju ne vznemirja le sedanjost, ampak celo prihodnost mačic. Odločila sta, da ostane ena mačica doma pri stari mački, da tolaži svojo mater, druga pojde na vilo na deželo, tretja preživi v kleti, kjer je zelo mnogo podgan.

(Dalje prihodnjič.)

nole osrednje predsedstvo, občna zborovanja in okrajne skupine krščanskih strokovnih organizacij.

Spored se pravočasno naznani.

Državna strokovna komisija krščansko-socialnih avstrijskih delavcev.

Sijajna zmaga krščanskih socialcev na Nižje Avstrijskem. Pri deželnozbornih volitvah so v ponedeljek kljub neznosnemu terorizmu socialne demokracije dobili krščanski socialci 52 poslancev, dočim jih imajo rdečkarji le 6. Liberalci so ostali brez mandata. Socialna demokracija je nazadovala za več tisoč glasov. Krščanski socialci so povsod napredovali.

Krvoses kapitalizem.

Sava. Med savskim delavstvom vlada nezadovoljnost in sovraštvo. Do vrhunca je prikipel narodni boj, ki ga povzročajo Nemci. Po nekaterih oddelkih nemški mojstri popolnoma prezirajo domače delavstvo. Dajo jim slaba mesta, Nemcem boljša, dasi še zanj zmožen ni, domačin pa. V mnogih slučajih delata popolno enako delo nemški in slovenski delavec, a plačan je pa boljše kot Slovenec Nemec za ravno isto delo. Vrše se med delom celo napadi. Prepri povzroči Nemec, ki izziva, Slovenec ni tiho in priloži izzivaču zaušnico. Sleda raporti pred mojstri in sodne razprave v Kranjski Gori. Ravnatelja pa ne vidita, da hočejo nekateri mojstri poboje v tvornici. Naš preljubnejši prijatelj Pongrac je pri godbi zopet ustrelil kozla, na kar je že itak navajen. Pongrac hoče, naj bi bili godci njegovi popolni sužnji. Najbolj pa tišči Pongracov želodec naše »Kat. delavsko društvo«. Ukazal je mogočen mož, da kdor hoče igrati v godbi, ne sme igrati v »Kat. delavskem društvu«. Sicer godba ni Pongracova. Delavska je. Vzdržujejo jo delavci. Govori se, da tovarna ne da za godbo ničesar, delavci pa vsak mesec po 20 v. A Pongrac je debelo gledal, ko izjavi polovica godcev, da rajši odstopijo, kakor da bi bili Pongracovi sužnji. Najgrše pa je, da si upa ta ohola spletkarska nemškutarska duša groziti, da bo delal na to, da spravi ob delo tiste, ki se ne bodo pokorili njegovim ukazom. In ta človek bi postal rad v delavski občini župan! V tvornici se vse jezi zaradi te neumnosti. Splošno se govori, da dela Pongrac le zdražbe med delavci. Delavci pravijo, da ne bodo več plačevali za godbo in zahtevali nazaj, kar so vplačali. Godci pa pravijo, da ustanove svoje društvo, ki bo igralo le tistim, ki jih bodo plačali. Zdjaj morajo namreč igrati našim mogočnim »gospodom« zastonj. Mi mislimo, Pongrac naj ne dela razprtij, godcem naj da prostost, saj je prostovoljna godba, ki jo vzdržujejo delavci, pa bo mir.

Sava. Minuli teden so naši rdečkarji cel teden vpili, kakšen imeniten shod da bodo imeli v nedeljo, na katerem jih bodo klerikalci zopet nekaj slišali. Napovedovali so, da pride rdeči govornik, ki bo učil rdeče backe, kako se mora Čebul dati iz kože, češ, da je že skrajni čas, da se spravi h kraju ta klerikalec, da ne bo po shodih naših dobrih del za delavstvo pobijal. A Ante Kristan je vseeno prišel in napravil volivni shod, ki se je vršil ob pičli udeležbi. A ni bil ne volivni, ne politiški shod, tudi Čebula niso devali iz kože. Ante Kristan se je spravi na klerikalce, pa je bilo konec rdeče farbarije.

Socialni demokratje pravijo, da zahtevajo, naj se skrajša delovni čas. A če jih sodimo po njihovih delih, uvidimo, da drugače delajo, kakor besedičijo. V žičkarji delajo večinoma rdečkarji. Tisti, ki nam ni všeč rdeča tromba, smo delali na to, naj se ne dela ob 8. zjutraj do pol 9. in od 12. do ene opoldne, če imamo tudi akordno delo. To smo tudi dosegli. Kaj se pa zgodi 26. oktobra? Ustavili smo med navedenim časom vsi stroje, le predsednik rdečega kovinarskega društva ne. Stroj smo mu ustavili drugi. Na to nam je pa veliki rdeči bojevnik grozil, da nas bo zatožil ravnatelju. To ti je res lep možiček, a kaj možiček, spada med kratkosrajčnike, ki če jih grdo pogledaš, zavekajo in pravijo: »Bom pa mam povedal!« Petolizništvo in pa tožiti pa klečeplaziti razumrejo rdeči delavski ovaduhi in petolizniki.

Tri nesreče so se pripetile 26. oktobra na Savi in na Javorniku. Krašovcu in Milarju so zmčkalji stroji prste, Frančiška Fistra je pa zmčkal v Martinovkah. Revež je umrl 27. oktobra zjutraj. Rajnik je bil zapenjač pri vlakku, ki vozi železo s Save na Javornik. Električni motor zdaj popravljajo, zato vozijo zdaj s

parno lokomotivo. Vlakov strojnik je bil neizkušen delavec. V naši tvornici se namreč nič ne pazi na človeško življenje. Samo da malo stane, ker glavna stvar je dobiček kapitalistom. Saj jih itak delavec ničesar ne stane. Človeku se milo stori, našim gospodom se pa smilijo stroji, delavci pa prav nič. Stroje imajo zavarovane, delavcev pa glede na nezgode nimajo zavarovanih.

Tobačno delavstvo.

Vizitacija. »Glasnikov« članek, ki zahteva, naj se odpravi vizitacija, ta birokraška starodavna oslarija in neumnost, je vzbudil precej zanimanja, tako med delavstvom, kakor tudi med uradništvom. Seveda, nekaterim ljudem, ki so popolnoma uživljeni v tem, kar predpisujejo starodavni častitljivi izpopolnilni predpisi vse časti vrednega, malone že sto let starega carinskega in monopolnega reda, ki pa spada že v staro šaro, nikakor ne gre v glavo, kako to, da bi izostala vizitacija v tobačni tvornici. Je hudir, če vladajo ljudje, ki niso dostopni sapi, ki pihlja v naših časih in ki hoče odpihati sledove onih predpisov, vsled katerih je še danes tobačno delavstvo v vrsti restantov in prisiljenecv. Modra gospoda menda misli, da če odpravijo vizitacijo, bi menda odneslo delavstvo temeljne kamne tobačne tvornice domov. Nikar ne sodite sveta po colni in monopolski starodavni vorngi, ki smatra cel svet za kontrabantarje, kateri se morajo strogo preiskavati. Boj za odpravo vizitacije se bo z vso odločnostjo nadaljeval. O tem naj nihče ne dvomi, in če je že ta boj rdečim socialno-demokratskim fabriškim in Hribarjevim petoliznikom všeč ali pa ne. V tem boju smo čuli neko pametno misel, s katero se sicer ne strinjamo, ker zahtevamo popolno odpravo vizitacije, a vsekakor je vredna, da se upošteva. Pred vsem naj bi se odpravila prva vizitacija, ki je največja bedarija, kar prizna vsakdo, ki pozna razmere v naši tvornici. Da pa ostane nekaj ostanikov, naj bi ostala takozvana super-vizitacija. Uradnik naj bi odločil vsak dan 15 do 20 oseb, ki naj bi se pri vratariju preiskali. Ker je misel praktiška, bi bilo prav, da delavstvo o njej razpravlja. Na vsak način naj se pa odpravi prva vizitacija. — **N o v o i m e** so dale delavke socialnim demokratom. Pravijo jim copatarji. Prav dobro so označeni, saj res smejo hoditi le v tistih copatah, ki jim jih priroji Pattermann. Ker Pattermann ni kdosigaveđi kako kunšten, ni nič čudnega, da copatarji šantajo, ker jim Pattermann navadno ne napravi pravih copat. — Na zadnjo »**N a š o M o č**« so socialni demokrati zelo hudi. Ne vemo, zakaj. Saj jim nismo nič hudega povedali. Ej, ste res pravi otročički, ker ste tako mehki in občutljivi. Preskrbeli bomo cučljne, da ne boste vekali. — **P o r a z s o c i a l n e d e m o k r a c i j e** na Dunaju naše otročje sodruge in sodruginje jako boli. Mi smo veseli, da so dunajski krščanski socialci tako porazili socialno-demokratske dunaške bogove. Naše iskreno sožalje propadlim dunajskim socialno-demokratskim kandidatom.

Rudar.

Trbovlje. Naši nasprotni socialni demokrati vedno pišejo v svojem glasilu »Naprej«: Zavedni delavci! Pristopite v našo strokovno organizacijo, saj vaše kronce se vložijo v denarni promet, od katerega boste v vaši potrebi podporo vlekli. Nam je pa znan slučaj, da je svoje kronce delavec I. l. celih 13 let nosil socialnim demokratom, ko je pa zbolel, prosil je za podporo, a odpravili so ga pa z odgovorom, mi vam nemoremo podpore dati, pojdite k bratski skladnici, nakar je omenjeni delavec socialne demokrate takoj pustil, odkar je zdaj zelo ugleđen delavec postal. — Neki krščansko-socialen list je objavil sledeče poročilo: Sodrug Valentin Damborn, blagajničar oberuršulskega okrajnega odseka je nenadoma izginil, ne da bi se bil od svojih somišljenikov in sodrugov poslovil. Piše tudi, da je bil Damborn vedno ponosen na svojo izobrazbo, vendar jim je kašo vpihal. Enake stvari se sicer mnogokrat pripetijo, vendar gre do delavci rdečkarjem še vedno na limanice. Torej delavci pozor! Naj piše »Naprej« kar hoče, najuglednejše in najpoštenejše je vendarle krščansko strokovno društvo, katero se po širnem svetu dandanes močno povzdiguje. Torej proč z židovsko unijo, od katere imajo le bogati židje dobiček. Pristopajte pridno v krščansko-socialno rudarsko strokovno društvo, katero sami delavci nadzorujejo in vodijo!

Idrija. Dozdaj smo se bavili z izpremembami pravil, razpredelnice Ia in Ib, sploh o pravicah, ki pristojijo v slučaju onemoglosti, oziroma v slučaju smrti in pa o pravicah, ki pristojijo njihovim svojcem. Objavili smo § 76, ki velja za člane, ki so bili pred 9. julijem 1898 leta sprejeti, ki dobivajo po proračunu 26kratnega zneska njihove zadnje 10urne normalne dneve z doklado 54 vin. v naturalijah v procentih. Drugi so med 9. julijem 1908 do 1. januarja 1902 sprejeti, ki dobivajo naturalije, razpredelnica Ia, in tretji pravico imajoči člani so oni, ki so po 1. januarju 1902 v delo sprejeti, ki pa dobivajo vrednost naturalij v gotovini in sicer samec 9 K, oženjen 17 K, razpredelnica Ib.

Svojci vseh treh, razne pravice imajoče, navedenih zavarovancev, pa dobivajo v slučaju smrti:

Razpredelnica II.

Mesečne premije polnopravnih članov, da dobe pravico preskrbnine 200 kron na leto (§ 34 bratovske sklad. pravil.)

Vstopna starost	za rudarje	za zunanje delavce	Vstopna starost	za rudarje	za zunanje delavce	Vstopna starost	za rudarje	za zunanje delavce
leta	vinarjev	leta	vinarjev	leta	vinarjev	leta	vinarjev	leta
15	49	53	37	188	187	59	882	817
16	52	56	38	202	199	60	908	841
17	55	59	39	217	213	61	930	862
18	58	62	40	233	228	62	947	879
19	62	65	41	250	245	63	961	893
20	66	69	42	269	263	64	973	905
21	70	73	43	291	283	65	982	916
22	74	77	44	314	304	66	991	927
23	79	81	45	339	327	67	998	937
24	84	86	46	366	352	68	1005	947
25	89	91	47	396	379	69	1012	957
26	94	96	48	428	408	70	1018	969
27	100	102	49	462	439	71	1026	982
28	106	108	50	499	473	72	1038	998
29	112	114	51	538	508	73	1050	1014
30	120	121	52	580	546	74	1072	1034
31	128	128	53	624	586	75	1104	1056
32	136	136	54	671	628	76	1144	1088
33	145	145	55	721	673	77	1194	1126
34	154	154	56	769	716	78	1252	1170
35	165	164	57	812	754	79	1306	1222
36	176	175	58	850	788	80	1422	1282

O p o m b a. Debelo tiskane številke kažejo vplačevanje članov, ako prično delati s 15 letom, oziroma ako se uvrstijo v višji preskrbninski razred z 20timi leti, v II. razred s 25timi itd., pojasi se prihodnjič.

Druge nadaljne sirote so brez preskrbnine, ali pa se preskrbninska renta zniža v toliko, da ne presega tri četrtine očetove preskrbnine. Gorjé torej materi z več kot tremi otroci, ali pa sorodnikom umrlega očeta, ki imajo večina s svojimi dovolj stroškov. Skrajni čas je že bil, da se je osnovalo Društvo v varstvo otrok, da se v takih slučajih prepreči pogin, ki grozi velikim zapuščenim družinam, bodisi brez očeta ali pa brez očeta in matere. — Zdaj pa pridemo z ravno istega občnega zbora vršiče se premembe naloženih dolžnosti zavarovancev, da zadobijo pravico od zgoraj navedenih preskrbnin. Po § 76. zavarovane člane, ni nikake premembe v plačevanju mesečnih doneskov, oni plačujejo tri vinarje od krone mesečnega skupnega zaslužba tudi v prihodnje. Po 9. juliju 1898, oziroma po 1. januarju 1902 sprejete člane velja po § 34 razpredelnica II.

Papirno delavstvo.

Socialni kurz pri Devici Mariji v Polju otvori v sredo, dne 3. novembra tov. Frančišek Tersegjav. Prične se točno ob polu 7. uri zvečer v Delavskem domu pri Devici Mariji v Polju. Delavke in delavci, agitirajte, da bo udeležba pri socialnem kurzu častna. Ob enem nanašamo, da bo socialen kurz namenjen vevškemu delavstvu vsako sredo v Društvenem domu ob polu 7. uri zvečer.

Socialen kurz na Preski za papirno delavstvo na Sorškem polju otvori tov. Frančišek Tersegjav v soboto, dne 7. novembra ob polu 7. uri zvečer v Delavskem domu. Na Preski bo socialen kurz namenjen popirnemu delavstvu vsako soboto ob polu 7. uri zvečer. Delavke in delavci naj agitirajo, da bo socialen kurz dobro obiskan.

Redni mesečni shodi se bodo vršili tako pri Devici Mariji v Polju vsako tretjo nedeljo v mesecu, na Preski pa vsako zadnjo nedeljo v mesecu. Pri Devici Mariji v Polju se prično me-

sečni shodi ob 4., na Preski pa ob 3. popoldne v ondotnih Delavskih domih.

Podgora. Čul sem, da se govori povsod, da so v Podgori vsem delavcem plače zvišali, žal, to ni resnično. Kar se pa tiče Večaja, pa to-le: Pri nas so delavci, osobito ženske vesele, da je šel. Grdo je ž njimi ravnal, vedno le psovke, ki niso za delavca. — Bilo je svoj čas, ko so se delavke vse za njega potegnile, ker bi bil moral iti proč, dasiravno je že takrat grdo ravnal ž njimi, in hotelo jih je štrajkati okoli 200. Pomagalo je, Večaj je ostal. In glejte, čudno — namesto da bi potem nekoliko boljše ravnal ž njimi, kakor so prej same mislile, je pa še toliko slabše in konec je bil, da je prišel dan, ko je mislil, da se zopet potegnijo zanj, toda odločno so zahtevale, da mora iti, dasiravno je bil take rekoč pri vodstvu priljubljen, kakor vsak, ki dobro zna delavce preganjat, toda nič ni pomagalo, on je moral iti, in na njegovo mesto je prišel Šarlaha.

Iz popirne dvorane v Podgori. Izgubili smo iz naše tovarne nam delavcem, posebno pa delavkam, v občje nespoštovanega, vedno sitnega »salmajstra« Večaja. Mož, ki je malokdaj dal delavki ime, kakršno ima v resnici, vedno pa je imel na svojem jeziku le psovke, in to še posebno menda radi tega, ker so mu delavke ob svojem času pomagale do obstanka v službi. V zahvalo za to so imele potem grde priimke. Ko je bil pa drugič na istem mestu, je pa mislil, da so delavke še vedno tako neumne, da mu bodo zopet pomagale. (Saj tako se je on sam izrazil, da se za njega potegne cela tovarna.) Mi delavci pa smo se le oddahnili in mislili vsi eno, namreč da je prišel dan plačila tudi zanj. Sedaj naj torej mož spozna svoje napake in naj v bodoče boljše ravna z delavci, kakor z nami. Izbube Večaja se veselimo vsi njegovi delavci, posebno delavke. To pa tudi še zato, ker smo dobili na njegovo mesto moža, ki je še povsod zapustil v pravem spoštovanju delavstvo, gospoda Rudolfa Šarlaha. Želimo in upamo, da pri nas ostane tako priljubljen med delavstvom, kakor Medvodami in v Vevčih.

Vevče. Pri nas so po štrajku žalostne razmere. Smo namreč brez ravnatelja; prestavljen je pa tudi uradniški načelnik Pohe; uradnik Karpeles jo je pa kar popihal od tu, električni vodja Kvaizar je moral tudi nanaglomalo položiti svojo službo. Ker nimamo gospodarja, pa ti mali uradniki le cigarete kade, za drugo se pa ne zanimajo. Ni čudno, da so nekaterim delavkam prenizko zaračunali plačo, neka delavka je pa zdaj dobila kar 13 k premalo, nekega drugega delavca so pa celo pozabili in ni dobil niti vinarja za 12 dni. Rekli so gospodje, da so se zmotili in da je dobil pred stavko preveč. Fant je delal na strehah, prosil je za boljšo plačo že spomladi, dobil je 10 vin., in pozneje mu je bivši ravnatelj še enkrat primaknil kar 60 v., tako da je zaslužil 1 K 70 v., po štrajku je pa dobil 20 v. z drugimi skupno. Naš blagačnik bi najraje videl, da bi mu ne bilo potreba delavcem izplačati nobenega vinarja. In zahteval je, da se mora fantu vzeti dnevna plača in da naj še nazaj plača, kar je že dobil. Izračunali so pa tako, da je vzel ves denar kasir. Ljudje se norčujejo, da je to potnina Knaizerju, drugi pa, da je ta denar namenjen inženirju Vaisu, ki se baje tudi že pripravlja na lustrajžo. Govori se, da je prišel danes v četrtek v Vevčih dobro znani direktor Pittel z birošefom in elektriškim prometnim ravnateljem. Imeli bodo dela dovolj, če bodo hoteli spraviti v red pisarniško stranišče.

Medvode. Pri nas imamo nekega priganjača Joža Lavtizarja, ki pazi na lesnem skladišču. Možu priporočamo, naj se obnaša lepo ponižno, da jo ne skupi. Ta preürznež misli, da smo delavci njegovi psi in si je upal celo zamahniti na nekega delavca. Opozarjamo ravnatelja na to sirovino.

Goričane. Pri nas imamo zdaj zolmajstra Večaja, moža, ki jo je prikuril iz Podgore. Mož je delal nekaj na železnici, a so mu dali brco. Ž železnice spodenj Večaj je prišel k naši družbi za priganjača. Zdaj so nam ga poslali iz Podgore. Mož je večkrat surov in je bil že opominjan po g. ravnatelju, naj se obnaša tako, kakor se po razsodbi visokorodnega kranjskega deželnega predsednika mora obnašati nadzornovalno osobje nasproti delavstvu. Večaj naj si zapomni: a) da delavke zahtevamo, naj z nami uljudno postopa; b) priležnic naj ne išče med nami!

Goričane. Pri nas v Goričanah je neka Frančiška Maren med stavko ves čas delala, dasi imajo doma dva grunta in je grofovskega stanu, pa še šivati zna. Revca pa med stavko

le ni mogla živeti. Nadalje so delali tudi med stavko: Stalc Peter, Stalc Janez, Luštrik Andrej, Štek Manica, Trampuš Pepca, Keber Jakob.

Socialno-demokratski voditelj ovaja delavce pred sodiščem. Tisti socialno-demokratski Fink, ki je pred leti vodil pri nas štrajk in ki je ob našem letošnjem štrajku izdal delavstvo in ves čas delal pa redi! svoj trebuh ter kakor kak tat plezal čez zid delat, je zašel med policaje. Socialno-demokratski stavkokaz si je vtepel v svojo debelo, mastno glavo, da mora spraviti Jeriho v luknjo. Ovadil ga je že večkrat, a nobena Finkova ovadba ne drži. Finku se še gotovo tako podaljša nos, da postane tak, kakršnega ima bolgarski knez.

Med brati in sestrami.

Tržič. Socialna demokracija se zadnji čas peha in trudi, da bi vjela kolikor mogoče veliko delavcev v Tržiču, zlasti čevljarjev, v svoje mreže. Anton Kristan, katerega so pred par leti postavili delavci na Savi — seveda proti njegovi volji — iz zborovalne dvorane na prosto, ker je hotel delati zgage, nas pridno obiskuje ter na zaupnih shodih in privatnih sestankih ustanavlja krajno skupino društva čevljarjev v Avstriji. Kristanov nauk se menda res zdi nekaterim-nov evangelij, ki jih bo rešil in osrečil, zakaj nekaj mu jih je že šlo na limanice. — Bridke prevare bi radi obvarovali vse tiste, ki so se dali zapeljati. Jasnó je kot beli dan, da socialni demokraciji čisto nič ni za koristi čevljarjev, ona le potrebuje glasov ob volitvah in pa delavskega denarja za svoje agitacije. Zato pa vselej prihaja sem le tik pred volitvami. Mi pomilujemo one, ki verjamejo socialno demokratskim obljubam in želimo, da ne bi prepozno spoznali svoje zmote. Zgodovina socialnodemokratskega gibanja v zadnjih letih nam kaže, da socialno demokratska društva pač dobivajo vsako leto veliko število novih udov, da jih pa vsako leto tudi toliko izstopi iz njihove organizacije. V letu 1902 so socialnodemokratska društva izgubila nad 50.000 udov, čeprav se je dalo nad 160.000 K za agitacijo in organizacijo. Ta beg iz socialnodemokratskih društev se dá razložiti le tako, da so člani socialnodemokratske organizacije prišli do prepričanja, da socialna demokracija ni stranka svobode, enakosti in bratstva, kakršno se dela, da ne zastopa nesebično delavskih koristi, pač pa vsakega napada in preganja, kdor noče biti njeno slepo orodje. — Lastna gmotna korist, tržiški delavci, vam mora braniti vstop v socialno demokracijo. Ali ni škoda, trdo zaslužene krajcarje nositi socialni demokraciji, ki stoji pod judovsko in kapitalistično komando, podpira judovske koristi, zapeljane delavce pa zlorablja v svoje strankarske namene tudi pri strokovnih organizacijah. — Vaš verski čut, tržiški delavci, vam mora braniti vstop v socialno demokracijo. Geslo socialnih demokratov, »vera je stranska stvar«, je prazna beseda, ki se nastavlja kratkovidnim ljudem v vabo, v resnici pa je socialna demokracija odločno protiverška, kar odkrito pripoznavajo njene prve glave. Tako prvi voditelj nemških socialnih demokratov Bebel, da si stoji krščanstvo in socialna demokracija nasproti kakor ogenj in voda, kar krščanstvo uči, to je človeštvu sovražno. Kdor čita socialnodemokratske liste, lahko med vrstami bere, da se njihovim voditeljem ne gre za izboljšanje delavskega položaja, ampak v prvi vrsti zato, da bi svoje privržence odtrgali od Boga in od cerkve. Odtod njihov strupen zasmeh, laž in obrekovanje vsega, kar še spominja človeka na verski čut. — Odkrito je to priznal na shodu »na Pesku« pri Tržiču agitator Anton Kristan sam. Rekel je, da je njemu vseeno, če kdo gre trikrat na dan v cerkev, prepričan pa je, da bo vsak cerkev pustil, ako bo bral njihovo časopisje. Tudi svobodno ljubezen je zagovarjal, češ, da delavec je tako preubožen, da bi si mogel ustanoviti lastno družino. — Take nauke vam oznanjajo. Kristan in njegovi tovariši celo takrat, ko se vam na zunaj hlinijo in laskajo, da hočejo delati za vašo gmotno korist! — Odprite oči tržiški delavci vseh strok! Ali hoče socialna demokracija vašo gmotno korist? Zgodovina in vsakdanja skušnja nam pričata ravno nasprotno. Zato ne bodite kratkovidni, ne dajte se zapeljati socialnodemokratskim agitatorjem! Glejte, da ne bo prepozno! Kdor se je vpisal v Kristanov privesek soc. dem. čevljarskih društev, pa ima še kaj razuma za pravo stanovsko korist.

in ima še kaj verskega čuta, naj takoj izstopi. Socialnodemokratske liste in brošure, ki se vam vsiljujejo, pa vrzite na smeti. — Vaš narodni čut, tržiški delavci, vam mora braniti vstop v socialno demokracijo. Socialna demokracija je breznarodna, zlasti pa slovenska socialna demokracija, kakor smo imeli žalostno priliko opozovati v zadnjih letih v obmejnih slovenskih krajih in v Istri, ko so šli ob volitvah socialni demokratje, rodom Slovenci, skupno z najhujšim nasprotnikom Slovenstva. Kje na Kranjskem se pa moramo ravno v narodnem oziru bolj upirati socialni demokraciji, kot ravno v Trziču? Delavci s svojimi družinami tvorite pretežno večino slovenskega prebivalstva v Trziču in vemo, da tudi slovensko čutiti. Nemški kapitalizem nas že zdaj hudo pritiska v narodnem oziru. Ne dajte se torej v roke še mednarodni socialni demokraciji, ako ljubite slovensko majko!

**Tovarna
za stole**

Franceta Švigeljna
na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
Izdeluje 2805 26-2

vsakovrstne stole
od preprostih do najfinejših po
najnižjih cenah brez konkurence.
Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stoj in franko.

Delavke in delavci pozor!

Najcenejše
dežnike in solnčnike
domačega izdelka
priporoča po najnižji ceni in najboljši
kakovosti

Josip Vidmar
v Ljubljani
Pred škofojho št. 19, — Stari trg št. 4.
Prešernove ulice št. 4.
Popravila točno in ceno.

Cene brez konkurence!

A. Lukić
Ljubljana, Pred škofojho 19,
priporoča svojo
veliko zalogo izgotov-
ljenih oblek za dame,
gospode, dečke in de-
klice po najnižji ceni.
Solidna postrežba!

Ustanov-
ljeno leta
1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2
prej g. Jos. Černe. prej g. Jos. Černe.

Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu
priporoča svojo bogato zalogo
zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov
Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam
izredno veliko svojo zalogo furnitur.
Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun
za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.
Slovenske plošče za gramofone, kakor tudi gramo-
fone in igre.

Ustanovljeno leta 1845.

JOS. REICH
Edini zavod
za kemično čiščenje obleke ter za-
storjev, barvarija in likanje usnja
na par
**Poljanski nasip —
Ozke ulice št. 4.**
Sprejemališče
Šelenburgove ulice šte. 3.
Postrežba točna. Solidne cene.

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernove ulice 9
priporočata
svojo največjo zalogo zgotov-
ljenih oblek za gospode,
dečke in otroke in
novosti v
konfekciji za dame.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni
trgovini:

Češnik & Milavec
(pri Češniku)

Špitalske ulice Ljubljana Lingarjeve ulice
v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago
za ženska in moška oblačila.
Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

AUSTRO - AMERICANA

TRIEST NEW-YORK

*Potniki v Ameriko
kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo pelovati naj se obrnejo
na*
Simona Šimečiča
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Šahovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priporoča svojo
**trgovino
s klobuki
in čevlji**

Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene